

Tað, sum stríðið snýr seg um:

Rættvísari býti av ágóðanum og byrðunum

— Verkamannaröslan hevur altíð kravt eitt rættvísari býti. Eitt rættvísari býti av ágóðanum og eitt rættvísari býti av byrðum, t.v.s. at byrðarnar í størri mun verða lagdar á teir herðar, sum veruliga eru mentir at bera, segði Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður í 1. maidagsrøðu síni í Fuglafirði og vísti á, at skjóti er settur á við teimum nýggju skattalógunum, har söluvinningurin í ávisum førum kemur undir eina sera órimuliga skatting. Her er talan um milli-ónaupphæddir í vinnuni, sum áður fór til nýtslu, uttan at skattur varð goldin.

Vilhelm Johannesen segði:

„Gott fundarfólk.

Altjóða arbeidaradagurin er ein av teimum døgum, har vit steðga á og gera steðguna upp.

Vit lita aftur eftir og meta um tey úrslit, sum rokkin eru.

Vit tosa um teir spurningar sum eru frammi í tíðini. Um dagsins mongu mál. Og vit lita sjálvandi

eisini frameftir. Tosa um, hvussu vit í morgin kunnu rökka teimum málum, sum vit ikki rukku í gjár. Eisini nýta vit høvi til at seta okkum nýggj mál.

Tá vit tosa um trygd á ellisárum, so mugu vit ásanna, at tær sosialu lógirnar í síni tíð vóru eitt stórt framstíg. Men við

hesum er málið ikki rokkið. Ella sagt við øðrum orðum: Vit hava sett okkum eitt nýtt mál á hesum øki. Eitt mál, sum kann skapa tí arbeidandi fólkinum eina enn størri trygd á ellisárunum. Her hugsi eg um eina eykapensiónsskipan.

Ella tað, sum í okkara grannalondum verður kallað ATP - Arbejdernes Tillægs Pension.

Ein slik skipan hevur til endamáls at minka munin, sum enn er millum tey, ið bert fáa eina vanliga fólkapensión og so tey, sum hava eina tænastumannapensión at lita á tá ellisárini koma. Tað vil siga, at endamálið má verða, at skapa eins góð kor fyri øll tá arbeidsdagurin er lokin og ellisárini skulu livast.

Ein slikan dag sum hendan kunnu vit fegnast um mangt og hvat. Vit kunnu t.d. fegnast um, at arbeidsvikan, sum fyri

ikkí so nógvum árum síðani var uppi á 48 tímum nú er niðri á 40 tímum.

Vit kunnu eisini fegnast um, at har sum verkafólk onga trygd høvdu — nevnliga tá sjúka gjørdi seg galdandi, hava vit nú ávísar trygd við sjúkradagpeningaskipanini.

Vit kunnu somuleiðis fegnast um, at frittiðin eina ferð varð longd úr trimum uppi fyri vikur, fyri síðani aftur at verða longd uppi fimm vikur. At kvinnur og menn nú fáa somu løn, at vit finga lóg um arbeidaravernd, at vit finga eina rættvísari pristalssskipan — eina pristalssskipan, ið tryggjar sama pristalsendurgjald til øll. Í mun til ta gomlu skipanina, sum gav eitt prosentvist endurgjald, soleiðis at tey hægst løntu finga tað størsta pristalsendurgjaldið, meðan tey lægst løntu finga tað minsta endurgjaldið, var hetta eitt stórt framstíg.

Hetta, saman við teimum lønarabótum, sum arbeidarafelögin hava vunnið við samráðingarborðið, er nakað av tí vit kunnu fegnast um á einum 1. maidagshaldi. Og hetta er gott og væl alt samalt. Men hetta er nú søga. Hetta er ein farin tíð. Og vit skulu víðari. Vit skulu víðari fram. Fram imóti nýggjum málum. Málum sum vit hava sett okkum fyri at rökka.

Eg havi nevnt lógina um arbeidaravernd. 1. januar 1975 varð arbeidseftirlitið sett á stovn. Nú og í komandi árum verður hesin stovnur útbýgður. Hendan útbýgging kemur m.a. at umfata deildir úti um landið.

Ein ætlan er lögð fyri hesa útbýgging. Eisini er ein tíðarættan gjørd. Talan verður um eina deild í Norðurovggjun. Eina fyri Suðuroy og Sandoy. Eina í Eysturoy. Og eina fyri Vágar og Norðstreym. Sjúkið er settur á og tann fyrsta deildin kemur at virka móðskeiða í hesum ári.

Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður: — Vit mugu virka fyri, at ein eykapensión verður sett í gildi, at vit fáa eitt vælverkandi arbeidseftirlit, at vit fáa eitt bött og tryggari arbeidsumhvørvi, at vit fáa fulla trygd fyri, at tann løn, sum vunnin er, kemur til útgjaldingar, og at møguleikin fyri eini minstulønarskipan verður viðgjørdur við tað fyrsta.

Eftir tíðarættanini skal hesin parturin av útbýggingarættanini við teimum fyra deildunum úti um landið rökka á mál í 1989.

Fyri at bøta enn meira um trygdina á arbeidsplassunum er ætlanin at halda fram við og útbýgja tað skeiðvirksemið, sum arbeidseftirlitið stendur fyri. Ein partur av hesum virksemini umfatar útbýgving av fólki sum arbeida við maskinum og vandamiklum evnum. Ein annar partur umfatar útbýgving av tryggleikaumboðum, og ein triði partur, sum hevur til endamáls at avmarka tilbúðirnar av arbeidssjúkum, umfatar eina nágreiniliga kanning av arbeidsumhvørvinum á øllum okkara arbeidsplassum. Til hetta arbeidi verður eitt starv sum arbeidsmedisinari skipað.

Eg eri sannførdur um, at tryggleikaumboðini ikki eru nóg væl vard, eitt nú móti uppsøgn. Hetta er spell og er helst ein orsök til at skipanin við tryggleikaumboðum ikki virkar til fulnar. Hetta er ein av teimum spurningum, ið mugu takast upp sum allar skjótast.

Í hesum ári hava vit fingið nýggja lóg um frittið við løn. Gamla lógin var frá 1951. Eg skal ikki her og nú koma inn á teir einstøku partarnar og tær einstøku greinirnar í hesi lóg. Bert skal eg heilt stutt vísa á teir størstu fyrimundirnar við nýggja lógin.

Í fyrsta lagi er trygdin fingin fyri at lentakarar altíð fáa sín frittiðarpen-

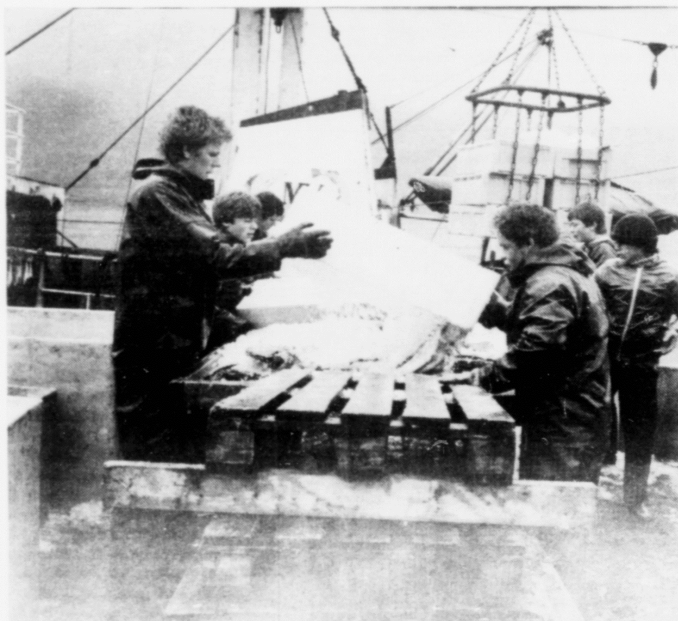
ing. Hetta tí, at frittiðarpeningurin nú verður útgoldin saman við lønini, og verður latin avvarðandi lentakarafelag í varðveitslu. Áður kundi frittiðarpeningurin gleppa lentakaram úr hondum um arbeidsgjavari, fyrirteka ella reiðaravirki fór á húsagang.

Í øðrum lagi verður frittiðarprosentin hækkað í trimum stigum úr 9,5 upp í 12 prosent. Fyrsta hækkingin fór fram nú 1. april. Næsta hækkingin fer fram 1. april 1987. Triðja og seinasta hækkingin fer so fram 1. april 1988.

Í triðja lagi verður frittiðin longd úr fyra upp í fimm vikur. Hetta hendir eisini í trimum stigum. Í 1987 verða tveir dagar lagdir afturat frittiðini. Tað sama hendir í 1988 og í 1989 tá vit loksins eru komin uppá fimm vikur.

Eitt mál, sum liggur fyri at loysa, og væntandi verður loyst í komandi tingsetu, er ein lønartrygdarskipan fyri lentakarar ella tað, sum tey í okkara grannalondum kalla »lønsskrifsfond«.

Trygdargrunnur veiðumannna hevur nú virkað í nokur ár. Hesin grunnur fær sínar inntøkur á tann hátt, at fiskavirkir og fiskakeyparar annars, rinda grunninum eitt gjald, sum svarar til 2 kr. av hvørjum tonsi, ið verður landað. Síðani verður ein upphædd, sum svarar til tað samlaða gjaldið frá fiskakeypararunum, sett á lögtingsløgningalógina. Í teimum tænum, har skip, bátar og menningar eru

1. maí er eisini dagurin, tað verkafólk settir sín kreiv fram. Talan er ikki um nokkur órimlig kreiv. Talan er bert um sjálvsagð kreiv.